

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de casibus conscientiae

Astesanus <de Ast>

[Straßburg], nicht nach 9. Mai 1474

Isti sunt tituli secundi libri qui est de virtutibus et vicijs

[urn:nbn:de:bsz:31-316099](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316099)

¶ Isti sunt tituli scđi libri qui est de virtutibus et vicijs.

- ¶ De voluntario et inuoluntario. i.
- ¶ De bonitate et malicia actuum humanorum in communi. ij.
- ¶ De bonitate et malicia interioris actus voluntatis. iij.
- ¶ De bonitate et malicia quantum ad actus exteriores. iiij.
- ¶ De merito et demerito actus humane. v.
- ¶ De vicijs et peccatis in communi. vi.
- ¶ In qua potestate anime est peccatum. viij.
- ¶ De causa peccati secundum quod unum peccatum dicitur esse causa alterius. viij.
- ¶ De virtutibus in communi. ix.
- ¶ De prudentia et eius principibus et vicijs oppositis. x.
- ¶ De iusticia et iniusticia. xi.
- ¶ De speciebus iusticie que sunt iusticia distributiva et commutativa. xij.
- ¶ De acceptione personarum. xiiij.
- ¶ De contumelia iudicio et improperio. xiiij.
- ¶ De detractioe et infamacione. xv.
- ¶ De usurpatione. xv.
- ¶ De denegacione siue illusione et subornacione. xvij.
- ¶ De maledictione. xviiij.
- ¶ De multiloquio et obositate siue linguositate et taciturnitate. xix.
- ¶ De principibus iusticie que sunt declinare a malo et facere bonum et de vicijs oppositis. xx.
- ¶ De virtutibus annexis iusticie in communi. xxj.
- ¶ De dulcia. xxij.
- ¶ De obedientia. xxiiij.
- ¶ De gratitudine et in gratitudine. xxiiij.
- ¶ De vindicacione. xxv.
- ¶ De veritate et virtute. xxvij.
- ¶ De procrisi et simulacione. xxvij.
- ¶ De iactancia et prouicia. xxvij.
- ¶ De amicitia et adulatione et litigio. xxix.
- ¶ De largitate auaricia et prodigalitate. xxx.
- ¶ De epphebeia. xxxj.
- ¶ De passionibus anime. xxxij.
- ¶ De fortitudine virtute et eius actu principali scilicet martirio. xxxij.
- ¶ De timore in timiditate et audacia. xxxiiij.
- ¶ De principibus fortitudinis in communi. xxxv.
- ¶ De magnanimitate et vicijs oppositis. xxxvij.
- ¶ De magnificencia et pusillitencia. xxxvij.
- ¶ De paciencia et loganimitate. xxxvij.
- ¶ De perseuerancia et constantia et vicijs oppositis. xxxix.
- ¶ De trancia et intrepida et sensualitate. xl.
- ¶ De principibus trancie in communi. xli.
- ¶ De continencia et gula. xliij.
- ¶ De sobrietate et ebrietate. xliij.
- ¶ De castitate. xliij.
- ¶ De virginitate. xlv.
- ¶ De luxuria et eius speciebus. xlv.
- ¶ De adulterio et lenocinio. xlvij.
- ¶ De continencia et incontinentia. xlvij.
- ¶ De clemencia et mansuetudine et vicijs oppositis. xlvij.
- ¶ De modestia et eius speciebus in communi. l.
- ¶ De humilitate et supbia. li.
- ¶ De studiositate et curiositate. liij.

- ¶ De modestia in exterioribus membris corporis. liij.
- ¶ De modestia in apparatu exteriori. liij.
- ¶ De fide et articulis eius. lv.
- ¶ De infidelitate et infidelibus communiter. lvj.
- ¶ De iudeis et saracenis. lvij.
- ¶ De hereticis. lvij.
- ¶ De apostasia a fide. lix.
- ¶ De blasphemijs. lx.
- ¶ De spe desperacione et presumptioe. lxj.
- ¶ De caritate et odio. lxij.
- ¶ De gaudio accidia et inuidia. lxij.
- ¶ De pace et vicijs oppositis. lxiiij.
- ¶ De misericordia. lxv.
- ¶ De beneficencia. lxvj.
- ¶ De correctioe fraterna. lxvij.
- ¶ De offensione et scandalo. lxvij.
- ¶ De perplexitatibus conscientie. lxix.

¶ Incipit scđs liber. De voluntario et inuoluntario actibus primus.

¶ Expediunt per dei gratiam in libris precedentibus his que pertinent ad diuinarum preceptorum considerationem. consequenter dicendum est in hoc secundo libro de his que pertinent ad considerationem virtutum et viciorum. et primo in communi secundo in speciali. ¶ Circa primum primum dicendum est de bonitate et malicia que considerantur in actibus humanis. Secundo de habitibus malis scilicet vicijs in communi. Tertio de habitibus bonis scilicet de virtutibus in communi. Et quod actus humani non dicuntur boni vel mali nisi in quantum sunt voluntarii. ideo primum considerandum est de voluntario et inuoluntario. et primo quod dicitur in homine voluntarium. secundo quod causat inuoluntarium. ¶ Circa primum sciendum quod illud dicitur in homine voluntarium cuius homo habet in se plenam dominium sicut est de actu interiori que est velle et alijis virtutibus imperare. sed non habet dominium plenum de actu exteriori membrorum que est facere. Et ex his patet quod non tantum est voluntarium cum actu sed et sine actu et quicquid sine actu exteriori cum actu interiori vel cum vult non agere. ¶ Nota tamen quod omittitur actus interioris vel exterioris non dicitur in homine voluntarium nisi quando scit potest et dicit velle vel impare. sicut si navis pereat propter absentiam eius que non potest vel nescit vel non debet ea regere. non dicitur submersio eius voluntaria in illo sed in eo que potest et scit et dicitur. h. Qual. Attendendum etiam quod non velle dicitur dupliciter secundum theodoricum. uno modo potest sumitur in vi unius dictoris scilicet nolle. unde sicut dicitur nolo legere. sensus est nolo non legere. sic in hoc quod est non velle legere. signatur velle non legere et sic non velle causat voluntarium. Alio modo in vi orationis et tunc non affirmatur actus voluntatis. et homo non velle causat inuoluntarium. ¶ Circa secundum sciendum quod inuoluntarium contingit viciosa et ignorantia. unde philosophus. iij. ethicorum. c. j. dicitur